

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 firtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéktüldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A trágyakezelésről. Nagy Jenő. — A gombák a természet és az ember háztartásában. Dr. M. K. — Méhészegyleti mozgalmak: Vál. ülés 1884. okt. 28-án. — Egyveleg: Halálozás. Harmadik népszerű előadás. Személyi hir. A Kodolányi-jubileum. Beküldetett. A tehének mozgásának befolyása a tejelválasztásra. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés.

A trágyakezelésről.

Teljesen feleslegesnek tartom a gazdasági tudomány mai színvonalán fejtegetni azt, hogy mily fontos, mily nélkülözhetlen minden mezőgazdaságban a trágya; mely növényeinknek, — melyektől pedig saját existenciánk van feltételezve — fő tápszerét képezi.

Ezt tudja már mindenki, még a legkonservatívabb kis gazda is.

De sajnos, hogy sokan, igen sokan bár tudják ezt, még sem fordítanak kellő figyelmet a trágya helyes kezelésére és termelésére.

Azt hiszem nincs senki olvasóim közül, a ki szolgájától, vagy igás jószágaitól munkaerőt és a munkának kellő kivitelét követelné a nélkül, hogy azoknak enni is adjon, hogyan követelnék tehát földünkől termő erőt és termést akkor, mikor annak tápszert, melyből ezen erőt meritené nem adunk, vagy oly rosszat adunk, melyből nem táplálkozhatnak eléggé?

Hogy pedig a termő föld ezen kellő mennyiségű és minőségű tápszert megkapja, erről nagyon természetesen a gazdának kötelessége gondoskodni, kinek ezen gondoskodását nagyon busás kamattal fogja visszafizetni ezen leghálásabb tőke.

Nem czélom itt fejtegetni a trágyanemek különféleségét; hallgatok az egyoldalú trágyaanyagokról, minők: a csontliszt, mész, gipsz, salétrom s a többiekről, melyek megszerzése többkevesebb nehézséggel és költséggel jár, és csak bizonyos specialis esetekben értékesíthetők kellőleg; hanem igenis akarok szólni azon trágyaanyagról, mely ugy a multban, mint a je-

lenben és a legnagyobb valószínűség szerint a jövőben is, a mezőgazdasági üzletnek alapját képezte, képezi és képezendő: vagyis az istálói trágyáról.

Hogy földjeinknek, a belőlök termés, illetve termesztés által kivont tápanyagokat, az említett tápszerrel visszaadjuk, a mit pedig tennünk feltétlenül szükséges, ha földjeinket termőképés állapotban fenntartani s illetve termőképességét fokozni akarjuk: e három momentumot tartuk szem előtt: a művelt föld területének megfelelő állatlétszámot hozunk létre, ezen állatlétszámnak megfelelő takarmányt termesszünk s végre különösen figyeljünk arra, hogy az előállított istálói trágyának termékenyítő hatásából semmi el ne vesszen.

A váltógazdaság állataink folytonos istálózásával összekötve, ezen kellékeknek legjobban megfelelhet.

A közös legeltetés, mely régi szokástól gazdáink oly nehezen akarnak leszokni, a legkártékonyabb hatással van trágyatermelésünkre s ez által egész gazdaságunkra; mert hiszen ez által a nagy trágyamennyiséget, melyet a legeltetési időszak alatt, tehát rendszerint kora tavasztól késő őszig összegyűjthetünk, minden jelentékenyebb haszon nélkül veszítjük el.

Szorgalom és helyes számítás a gazdálkodás alapja. Itt különösen érvényesül az elv.

Ha közös legelőnket felosztva, a reánk eső területet mesterséges takarmány termelésre fordítjuk, sokkal nagyobb hasznot fog az nekünk biztosítani, számítsuk bár le belőle az őszi termelési költséget, mintha azt legeltetésre használjuk. — Ez által állatlétszámunkat gyarapíthatjuk s a mi legfőbb birtokába fogunk jutni a szükséges mennyiségű trágyaanyagunk.

De mi áll annak is utjában, hogy művelés alatt álló területünk egy részét takarmánytermelésre fordítsuk?

Ennek szüksége ma oly bebizonyított tény, hogy teljesen fölöslegesnek tartom itt róla bővebben értekezni.

Az előadottak által t. i. a takarmány, állattenyésztés s istálózás által elérjük tehát azon czélt, hogy trágyaanyagunk

lesz elegendő mennyiségben; de ez által korántsem akarom azt mondani, hogy ez által a gazda kötelemének teljesen megfelelt e téren.

Szükséges még, hogy előállított trágyánkat czélszerűen kezelni tudjuk. S a ki czélszerűen fogja kezelni trágyáját, annak nem lesz oka sópáncodni, hogy bár nagy mennyiségű trágyával látta el földjét, mégis az eredmény számítása legalsóbb fokát sem ütötte meg, miként teszik ezt olyan gazdák, kik nem tartják gazdaságuk ezen legfontosabb tényezőjét érdemesnek arra, hogy kezelésével bár a legcsekélyebb módon is törődjenek.

Igen! de az ily gazdák nem gondolják azt meg, hogy a legnagyobb rendetlenségben szétszórt s magas kupokba halmozott trágyaanyag az idő viszontagságainak s különösen az eső és hóvíz hatásának kitéve teljesen kilugoztatik, megfosztván legbecselesebb termékenyítő alkotórészeitől, vagy hogy ugyanezen rendszerben, illetőleg rendszer nélkül kezelt trágyahalmoknál az udvaron szerte járó baromfiak kapargatása, disznók turkálása s egyéb jószágok ilyenmü műveletei, a folyton megnyitott nyílásokon a különben is teljesen szabad lég által környezett, és már ez által is nagyon meggyengített trágyaanyagból, a még ne tán benne maradt ammonia elpárolgását is lehetővé teszik, egyszersmind megannyi csatornát nyitván, az eső és hóvíz kártékony hatásának.

Ezen trágyakezelés által eléri a gazda azt, hogy földjét javítani akarván, kihord arra egy értékétől megfosztott, laza, kiszáritott szalma tömeget, melynek eredménytelensége fölött aztán — úgy véli — hogy joggal csodálkozhatik.

Hogy tehát ezen csalódástól megóvjuk magunkat, elkerülhetlenül szükséges, hogy trágyánkat szakértelemmel kezeljük.

Ezt pedig elérjük mindenekelőtt az által, ha gazdaságunkban megfelelő trágyatelepet létesítünk.

A trágyatelep elkészítését a következőkben foglalhatjuk össze: a helyre nézve a hol az fölállítandó, úgy kell intézkednünk, hogy istállóinkhoz lehetőleg közel essék, vagy ha jószágaink több istállóban vannak elhelyezve, mint a hogy ez többnemű állatfajok tartásánál rendszerint lenni szokott, akkor az ezen istállónak megfelelő középpontot jelöljük ki trágyatelepünk helyéül, tekintetbe véve természetesen a helyi viszonyokat, ne legyen pl. az tulságos magas dombon, mi által trágyánk kihordását nehezitenénk meg, de még inkább ne legyen mélyebb lejtős helyen, a hol az eső és hóvíz összefut s nagyobb bajjal tudnók ezen csapadékot visszatartani.

Alakjára nézve leghelyesebben tesszük, ha hosszukás négyszög vagy pedig hosszúságú óvál formában ásatjuk meg a trágyagödört, ez utóbbit azon szempontból tartom czélszerűbbnek, mert mint tudjuk a kör vagy a köralakhoz közelebb álló vonalak kisebb hosszúságú kerülettel nagyobb területet zárnak magukba, mintha az alak négyszög, ez pedig annyiban bir fontossággal itt, a mennyiben trágyagödörünk körülfalazásához kevesebb anyag, kevesebb munka s így kevesebb költség kívántatik.

A telep nagyságát természetesen állataink létszáma határozza meg; oda kell azonban mégis hatni, hogy az inkább nagyobb, mint kisebb legyen.

A mi mélységét illeti, ne legyen több 3 és ne kevesebb két lábnál, mivel ha nagyon mélyre ássuk trágyagödörünket, akkor annak kihordása nagyobb nehézséggel jár; de még inkább óvakodjunk annak a gödör fölötti tulságos magasra halmozásától, nehogy a nap és szél erős szárító hatásának legyen kitéve, ne legyen tehát a föld színétől számítva 3—3½ lábnál magasabb.

Ugyanezen okból nagyon czélszerű, ha trágyagödörünket körül ültetett alacsony terebélyes fákkal oltalmazzuk a nap és szél szárító hatása ellen.

Szintén nagyon czélszerű, ha trágyagödörünket mintegy 2—3' magasságu fallal vesszük körül, mely meg fogja akadályozni az eső és hó víznek trágyagödörünkbe való befolyását, továbbá az udvarban járó — már fentebb említett — állataink könnyen bejuthatását; nem is említve azon szinte fontos előnyét, hogy a szél hatása ellen, erős támaszt nyújt, természetesen a szükséges kapuknak helyet hagyván.

A ki azonban költség kimézés szempontjából, ezen kerítést mellőzni akarná, mindenesetre czélszerűen teszi, ha trágyatelepét legalább árokkal veszi körül, melylyel az összefutó eső és hóvizet levezetheti.

Trágyagödörünk alapját és oldalfalait legczélszerűbb oly burkolattal bevonni, mely a nedvességet nem bocsátja keresztül; e célznak leginkább megfelel azon eljárás, ha a téglából rakott burkolatot vízhatlan mésszel vonjuk be; ha azonban ezt mellőzni akarjuk, arra ügyeljünk, hogy a burkolatot képező anyag szorosan egymáshoz iljék, természetesen legnagyobb gondot fordítván fenekének kirakására, mert itt történik a legtöbb elszivárgás.

A telep fenekét, oldalaitól kezdve, befelé készítsük úgy, hogy az összefutott trágyalé a középponton gyűljön össze s e középponton egy oly nagyságu kut ásandó, melybe az istállóinkból kijövő trágyalé elférhessen. Megjegyzendő, hogy a kутnak nem okvetlenül szükséges a telep közepére esni, mert az czélszerűen helyezhető el a telep bármely részén, csupán az veendő figyelembe, hogy a lejtés mindig a kut felé irányuljon.

A kутat csatornával istállóink mindenikével összeköttetésbe hozzuk, hogy a trágyalé e kutha folytonoson lefolyhasson, a kut és csatornáknak kifalazásához a vízhatlan mész nélkülözhetlen.

A kut, rendszeres trágyakezelésünknek mintegy alapját képezi, s célja az, hogy a benne összegyűlt trágyalével, trágyaanyagunkat koronként s lehetőleg a szükséghez mérten megöntözzük, különösen szükséges ez öntözés akkor, midőn trágyánk száradni kezd, vagy pedig helyenként, avagy az egész tömegben gyors és tulságos erjedést tapasztalunk.

Az öntözést a kuthoz alkalmazott szivattyu segítségével eszközölhetjük, de ha ennek árát megakarjuk takarítani, kézi trágyalé meregetővel is végeztethetjük.

Trágyánk rendszeres kezelésénél ügyeljünk arra, hogy különböző állatfajok trágyája ne, — mint rendesen lenni szokott — egy helyre, egy tömegben halmozassék össze, hanem az egész telepen szétterítve, a többiekkel lehetőleg összekevertessék; ez által elkerüljük azon hátrányt, hogy földünk neki

talán kevésbé megfelelő egynemű trágyát kapjon, és trágyatelepünk némely helyein tulságos erjedés, sőt összeégés jöjjön létre, és elérjük általa azon célt, hogy trágyaanyagunk mindenütt egyenlő erjedésben leend.

Nagyon hasznos leend, ha a telepre hordott trágyánkat rétegenként gipszel behintjük, mi által azon megbecsülhetlen előnyt érjük el, hogy trágyaanyagunkban az ammonia megkötetik, s így termékenyítő hatása nagyban fokoztatik.

Trágyatelepünk berendezésénél figyelemmel legyünk arra, hogy azt két részre beosztva használhassuk, azon célból, hogy a míg az egyik részben a kellő éreltségi fokot eléri a trágya, addig a másik részbe friss trágyát lehessen hordani, ez által el lesz érve azon cél, hogy folyton jó minőségű trágyával dolgozhatunk.

Ha valaki, bármí okból ezen általam előadott, de tagadhatlanul némi költségbe kerülő, — de ezen költséget busásan kifizető — módszert alkalmazni nem akarná, tegyen meg legalább annyit saját érdekében, hogy a falazást, kutat és csatornázást mellözve, készítsen trágyatelepet, melynek alja agyaggal legyen kiverve s kezelje abban okszerűen trágyáját. Ez utóbbi rendszerben alkalmazhatja — azon némelyek által szokott eljárást, — hogy telepét egyszerűen korláttal körülkerítve, az istállókból a trágyát napenként ide hordva, teregettesse szét, a hoverő marhat nyáron át célszerűen ott hálathatja — a mely a trágyát össze-vissza taposván — el lesz érve azon cél, hogy a trágya egyenletesen lesz lenyomakodva, minek folytán az erjedés egyenletesebb lesz, és a nemesebb részek nem illanhatnak el oly könnyen.

Ha trágyakezelésünknek fent említett rendszerét elsajátítjuk és meghonosítjuk, ha a jó trágyaanyag szükségét annyira belátjuk, mint azon porosz gazda, ki kész szántóföldjén árnyékszékot felállítani, hogy trágyamennyiségét ez által is növelje; vagy mint azon angol, ki ezeket fizet azért, hogy London utcáin összegyűlt trágyát felsöpörhesse: majd akkor fel fog vivilni a mi mezőgazdaságunk is!

Debreczen.

Nagy Jenő.

A gombák a természet és az ember háztartásában.

A gombák vagy penészek azon csoportja, melyek kizárólagosan csak rothadó vagy korhadó szervezeteken élődiesskednek, a természet háztartásában kiszámíthatatlan fontossággal bírnak, mennyiben az elhalt állati és növényi szervezetek rothadását illetőleg felbomlását a levegő hozzájárulásával eszközik. Az által tehát, hogy az élő szervezetekre hátrányos és kártékony felhalmozódását az állati és növényi hulladékoknak elhárítják, egyszersmind ezzel karöltve oly vegyületekké alakítják át ezeket, melyek a növényeknek nélkülözhetetlen tápanyagai u. m. szénsav, víz és ammoniák.

Az elhalt szervezetek alkotó elemeit alkalmassá teszik arra, hogy azok az élőknek tápanyagot szolgálhassanak; más szóval: az élettelen szerves anyagokat élökké változtatják. Ezen folyamat legfeltűnőbbben azon tömeges növény hulladékokon észlelhető, melyek dús növényzetű területeken pld. er-

dőkben felhalmozódnak. Az ilyen területeken növo kucsmás gombáknál sokkal hathatósabban működnek azonban a penészeknek azon parányi képviselői, melyek magukba a növényhulladékba fészkelik be magukat, néha még a növény életében s bontó munkájukat csak az illető növény- vagy növényrész elhalása illetőleg lehullása után végzik be.

Bárhová is fordítjuk tekintetünköt, a lehullott leveleken, az elszáradt szárazokon és kórokon, a száraz ágakon és galyakon, kinőtt óriási fatörzseken mindenütt feltaláljuk ezen látszólag jelentéktelen penész flórát, melynél az egyesek parányiságát ellensúlyozza azoknak nagy sokasága és tevékenységüknek óriási hatása. A penészeknek tevékenysége ezen tekintetben azonos azon alsóbb rendű állatokéhoz, melyek szintén rothadó anyagokra vannak utalva.

A fentebbiekből, továbbá azon tényből, hogy a gombák nagyon rövid élettartamuk és hamar rothadnak következik, hogy rothadásuk által maguk is nagymennyiségű növényi tápanyagot adnak vissza a talajnak.

Ezen alapszik az u. u. boszorkány gyűrűk (Hexenringe) keletkezése réteken és legelőkön.*) Ezek nem egyebek, mint kör alakú, kissé nagyobb, néha 16 m. átmérőjű terek, melyek buján tenyésző fűgyűrű által vannak körülzárva. Ha ezen gyűrűket figyelmesen megvizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy évről-évre nagyobbodnak s minden gyűrűben a múlt évi kisebb gyűrű is felismerhető. Ha az okát keressük, könnyen megtaláljuk. A zöld gyűrűt képező fűben mindig találunk kucsmás gombákat s különösen egyes időszakokban ezeknek száma ezerekre mehet. Ezen gombák elrothadván, helyükön a legbujább zöld fű veri föl magát. A kör alakú terjeszkedés oka pedig a gomba földalatti részének (mycelium) koncentrikus terjeszkedésében keresendő, mennyiben ennek elágazódása egyenletesen egy központból sugarasan terjed s bizonyos időszakban az elágazódások végein gyümölestesteket — a földfeletti u. n. gombákat — képez. A következő évben ezen sugaras myceliumok tovább terjeszkedvén, a gyűrű természetesen nagyobbodik.

A mily mértékben hasznos ezen bontó és romboló, de egyúttal alkotó hatása a gombáknak a szabad természetben, éppen oly mértékben okozhatnak károkat ugyanezen tulajdonságuk következtében az ember háztartásában az által, hogy az ember és háziállatok tápanyagait, szerves műzikkéket, éledeleket és italokat, sőt még az épületek farészeit is megtámadják és rothadásba hozzák. Ezen kártékony penészek illetőleg gombák száma igen nagy; leggyakrabban azonban kettővel találkozzunk lépten-nyomon u. m. a *Penicillium glaucum* és a *Mucor mucedon*; az első zöld-, az utóbbi szürkés fehér színéről ismerhető fel.

A régiek azon nézete (mely a laikus nagy közönség között ma is el van terjedve), hogy pld. a gyümölcsök rothadása nem egyéb, mint egyszerű chemiai folyamat, mely az érés tulságos fokával karöltve jár, Pasteur és Devaine vizsgálatai által megdöntetett. Kísérleteik csalhatatlanul kimutatták, hogy mindennemű rothadásnak a penészek az okozói, illetőleg

*) A köznép ezokról egyes vidékeken azt tartja, hogy az ilyen helyekre szivárvány szállt le.

indítói és nem megfordítva. Ha ezeknek spórái (csirjai) elől légmentesen elzárjuk a gyümölcsöket és befőtteket, azok évekig eltarthatók lesznek a nélkül, hogy rothadnának vagy penészednének. A befőzött gyümölcsök egy szóval azon anyagok, melyeket nedves állapotban kell eltartani, légmentesen elzárt edényekben is azonban csak akkor maradnak penészmentesek, ha azokat az edénnyel együtt legalább egy félóráig fővő vízben tartjuk (dunsztolás); ezen főzésnek célja t. i. az, hogy az anyagban esetleg bennlevő penészcsirákat megöljük.

A husneműeket legczélszerűbben az által védjük meg a penészedéstől, ha tömör sóoldattal vonjuk be egész felületüket. Igen hathatós ellenszer a füstölés is, mert ez által a hus felületén egy kéreg képződik, mely a penészedést megakadályozza.

A föld felületén termő nagyobb gombák egyes fajai az embernek fontos tápanyagát képezik, különösen hegyes-erdős vidékeken, hol a szegényebb lakosságnak tavasszal és ősszel majdnem kizárólagosan egyedüli eledelét és egyszersmind kereset-forrását képezik, mennyiben a városok piacait látják el ezen keresett ételmi czikkel. Tápértéke, mint vegyi összetételük bizonyítja, a legtöbb ehető gombának nagyobb, mint a hüvelyes veteményeké és a húst pótolni képes, mihez járul könnyű és olcsó elkészítési módjának előnye is.

A gombákat már a régi görögök és rómaiak is nagyra becsülték. Mint Plinius mondja „az inyenczek sajátkezüleg szokták vala elkészíteni, ezüst edényekben fálalták föl és szintén ezüst vagy elektromból készült késekkel vágják szét ezen drága eledelt.“ Legkedveltebb két gombafaj volt a szarvasgomba (Tuber) és a Tinóru (Boletus). Különösen ez utóbbit kedvelték, úgy annyira, hogy a latin írók soha sem említik valami hizelgő jelző hozzáadása nélkül; így többek között Martial az aranyánál is többre becsüli.

Európa egyes országaiban így hazánk északi vidékein, Romániában, felső Olaszországban, Csehországban, Thüringiában és különösen Oroszországban, mint bőjti eledelt, nagy mennyiségű gombát fogyasztanak.

A gombák szedésére illetőleg gyűjtésére nézve a következők tartandók szem előtt: legalkalmasabb időszakok a tavasz, nyár vége és az ősz. Legbujábban teremnek meleg, esős napok után. Ilyenkor igen sok fajt találhatunk kertekben és réteken is, de a legtöbbit mégis a homokos talaju fenyvesekben, különösen, ha az erdő alja nincs tulságosan ellepve mohával. A gombagyűjtésnél az esős napok kerülendők, mert a nedvesen szedett példányok nagyon hamar megromlanak; a szedésnél pedig igen czélszerű, ha a gombát nem tépjük ki tövestől, hanem lemetszük, mert így a földalatti rész nem sértetvén meg, továbbra is termékeny marad s ezenkívül a gombát sem piszkítjuk be az alsó részéhez tapadt homokkal. Rovarok által megjuktatott példányokat leszedni nem czélszerű; az ilyenek rendszeren már úgy is élvezhetetlenek. Legértékesebbek általában az egészen fiatal példányok, de különösen egyes fajoknál, melyek, ha megérttek elporlanak. A kucsma alsó részén levő lemezek, ha már sötét színt nyertek, eltávolítandók, így például az ismert és kedvelt csiperke gombánál (*Agaricus campestris*.)

Miután a gombák legnagyobb része könnyen megromlik, nem czélszerű azokat hosszabb ideig tartani; tanácsos hamar elkészíteni és meg is enni, mert a felmelegített gombaétel nemcsak hogy nehezebben emészthető, de mérges is lehet. A gombák egy része csak más ételekhez fűszerül használtatik pld. a szarvasgomba és Morchella. Ha a gombákat mint valódi tápszert akarjuk élvezni, akkor a hosszas főzés mindig mellőzendő, mert ez által sói és táptartalma átmennek nagyrésztben a vízbe s értékéből sokat veszít, és egyszersmind nehezebben emészthetővé is válik. Az elkészítésnél tehát mindig azon mód a legelőnyösebb; melynél ezen anyagok nem vesznek el, pld. ha megsózva kevés vaj vagy szalonnával sütik meg, vagy kisütve sűrű mártást készítenek hozzá. Különböző az elkészítés módja igen különböző lehet s a szakácskönyvek recept tömegéből választhat mindenki a maga ízlése szerint. Egyes fajok nyersen is élvezhetők; igen sok faj pedig téli is eltehető, különösen a tömöttebbek megszáritva, mások sós vagy ecetes vízben, olajban stb. ezek azután éppen úgy készíthetők el, mint friss állapotban.

Az ehető gombák élvezésénél egyes fajok nagyon könnyen felcsereplhetők mérges gombákkal. A vigyázatlanság és gondatlanság már a legrégebb idők óta fogva számtalan szerencsétlenségnek volt okozója s talán nem telik el év, hogy halállal végződő gombamérgezésekről ne olvasnánk. Nem lesz talán érdektelen egy néhány történelmi nevezetességű személy felemlítése, kik szintén gombamérgezés következtében haltak el: Diocletian római császár, VII. Kelemen pápa és VI. Károly császár; Euripides költő egy napon nejét és gyermekeit veszté el ily szomorú módon. Claudius római császárt, Nero tanácsára neje Agrippina a tinóru gombába kevert méreggel mérgezte meg. Nem minden ártalmas gomba veszélyes; némelyek csak émelygést, rosszulletet s a gyomortáján nyomást okoznak. A legveszélyesebbeknek hatása azonban az emberre Orfila szerint a következő: A kórtünetek evés után rendszeren 4—5, sőt néha csak 12—24 óra múlva kezdenek jelentkezni, még pedig a gyomor táján nyomás és feszültség, szaggatás, félelemérzet, undor, hányás és hasmenés; a fájdalmak rohamosan fokozódnak, gyomorégés és olt-hatatlan szomjuság által kísérve. Mialatt a mérge az egész testben elterjed, szivdobogás, ájulások, görcsök, szédülés és delirium állnak be; az érverés gyengül, a testet hideg izzadság lepi el, míg végre a könnyőreletes halál véget vet ezen iszonyu kinoknak. A beteg vagy borzasztó görcsök között, vagy mély lethargiába esve hal el. Gombamérgezések esetén következő eljárás ajánlatos. Mielőtt orvosi segély érkezne, mindenekelőtt azon kell lenni, hogy a mérge a testből eltávolíttassék, mely célból hánytató szer vagy hajtó allóvet alkalmazandó. Ha a mérgezés már előrehaladottabb stádiumban van, akkor czélszerű az érvágás és nyálkás vagy olajos hajtószerek alkalmazása. Igen előnyös szer dr. Chansareil szerint a gubacs vagy a china-, tölgy- vagy fenyő-kéreg főzetéből nyert cseranyag tartalmu herbathea is, melyet a beteggel 5 percnyi időközökben kell itatni, vagy allóvet alakban alkalmazni.

Mi a mérges gombák felismerését illeti, erre nézve még

addig biztos és minden körülmények között csalhatatlan ismerető jeleink nincsenek. Vannak ugyan egyes, már a legrégebb időktől fogva ismert ismejelek, s a melyeknek szem előtt tartása már óvatosságból is tanácsos, azonban mint látni fogjuk, korántsem egészen megbízhatók.

1. Ha a gomba a metszési felületén szines, különösen, ha kék lesz, nem használható.

2. Azon gombák, melyekből az eltörés alkalmával tejnedv szivárog ki, mérgesek. Ez azonban nem mindig a mérgeesség jele, mert pld. az Erdélyben olyan gyakori és kedvelt keserű gomba szintén tartalmaz tejnedvet s ennek daczára mégis a legizletesebb ehető gombáink egyike.

3. A kellemetlen szag, a csipős, égető, általában visszataszító és undort gerjesztő íz. Azonban vannak olyan mérges fajok is, melyek ezen tulajdonságokat nem mutatják, pld. a mérges légyölő galóczaának semmi különös szagja vagy íze sincs, míg az ehető tövisalj galocza és az említett keserű gomba nagyon csipős ízűek.

4. Az élénk szinezettség, mint a vérpáros, zöld és különböző sárga színek szintén nem biztos jelek.

5. A ragacsos felület és üres tönk. Kivételek ez alól is vannak, mert pld. az ehető sárga tinóru, tövisalj galocza, morchella stb. szintén bírnak ezen sajátságokkal.

6. Egyes mérges fajok az ezüstöt, vagy a velők együtt fővő hagymát feketére festik; azonban vannak olyan mérges fajok is, melyeknél ezen tünetek nem észlelhetők, többek között pld. a légyölő galóczaának.

7. Az ehető gombák rendszeren tömörek, míg a mérgesek porhanyók és hólyagosak.

Főszabály: a legnagyobb elővigyázat és óvatosság mindazon gombákkal szemben, melyekre nézve a hagyomány, vagy a tapasztalat nem nyújt biztos adatokat.

Miután a mérges gombák is éppen oly nagy mennyiségben tartalmazzák a tápláló fehérjét, mint a nem mérgesek, kísérleteket tettek a végből, vajjon nem lenne lehetséges a mérges anyagokat belőlük eltávolítani s ez által ártalmatlanná, illetőleg ehetővé tenni. A kísérletek azt mutatták, hogy mérges alkatrészüik vízben, de különösen eczetben, borszeszben, sós vízben és olajban oldható; ha tehát ezen folyadékokban főzzük vagy maceráljuk — elvonható. A mérge ekkor átmegy az illető folyadékba, miáltal ez nagymértékben mérges lesz. Hogy a mérges gombák valóban ily módon élvezhetőkké válnak, bizonyítja azon tény, hogy Oroszországban és Lengyelországban a lakosság Vadrot szerint, a legmérgeesebb gombákat is minden legkissebb utóbj nélkül eszi, ha azok előbb egy pár óráig eczetben feküdtek. Ebből érthető Pallas azon elbeszélése, hogy az oroszok a mérges gombákat megesszik a nélkül, hogy azok nekik ártanának; ebből származott azon téves nézet is, hogy a mérges gombák az északi hideg éghajlat alatt elveszíték mérgező tulajdonságukat.

Orvosilag azaz a gyógyászatban a régebb időkben igen sok gomba használtatott, jelenleg azonban csak nagyon kevés faj alkalmaztatik: így a szarvasgomba és az anyarozs

belsőleg, a taplógomba és a Lycoperdon spórái pedig vérzések megállítására külsőleg.

Egyes fajok technikailag bírnak fontossággal, mennyiben a Polyporus fomentarius-ból barna, a P. sulphurensből sárga festéket nyernek. Igen fontosak továbbá az erjedő penészek, melyek a szeszes italok stb. erjedését okozzák.

Nagymértékben kártékonyak a tisztán élődí penészek illetőleg gombák, melyek t. i. élő szervezeteket támadnak meg. Majdnem minden kultivált növényünknek meg van a maga egykét, sőt néha több élődíje, melyeknek időszakonként ismétlődő tömeges fellépése egész termését teheti tönkre a gazdának, vagy aláaknázó földalatti munkájukkal egész erdősegeket pusztíthatnak el, a fák gyökereit támadván meg oly mértékben, hogy az egész növény áldozatul esik. Mindezen élődí penészek specifikus betegségeknek az okozói, úgy a növény, mint az állatországban, sőt az ember, mely szintén tagja a szerves világnak, nem képez kivételt ez alól, mennyiben a legborzasztóbb és legfélelmesebb járványos illetőleg ragályos betegségek, mint a cholera, typhus, diphteritis, sárgaláz stb. mikroszkopikus, parányi penészek által idéztetnek elő. Ezen élődí penészekről azonban más alkalommal.

Dr. M. K.

Méhész-egyleti mozgalmak.

Ötödik választmányi ülés 1884. október 28-án.

Tartatott igazg. alelnök Albu József elnöklete alatt; jelen voltak még: Roediger Rezső, I-ső alelnök, Gebhart Döme, egyleti pénztárnok, dr. Kömives Gerő, altitkár, Csiki J. József, Hatházi Ferencz, Tamási János, Jártó Imre és Szentgyörgyi Lajos, egyleti titkár.

33. Az aug. 31-én tartott ülésről szóló jegyzőkönyv fölolvastatván, a mainak hitelesítésére Hatházi Ferencz, Csiki János József és Tamási János tagtársak kéreltek föl.

34. Igazgató-alelnök jelenti, hogy az egyleti tagok közt szept. első napjaiban kisorsolt tárgyak (összesen 19 nyeremény) nem kevesebb, mint 50 frtot képviseltek, s egyszersmind pár utalványát is beterjesztí, új aláírási iverk és keretfogók készítése kapcsán. — Tudomásul szolgál.

35. Elnök, mint a méh-pavillon főőre és igazgatója jelenti, hogy a méhészeti év minden silánysága mellett is, jövedelmezett az egyleti méhes tiszta mézben 80 frt 16 krt. s ezen kívül még maradt kevés pergetett méz szükség esetére s tizgyönyörű keret az országos kiállítás alkalmára.

36. Ez örvendetes jelentéssel kapcsolatosan tudatja igazg. alelnök azt is, hogy a pavillonban van összesen 55 család (a tavasszal volt 28) s paraszt kasban 13 s így összesen 68. Valamint azt is tudatja, hogy melyik családnak mily idős a királynője s hány kerettel van betelve, s hogy 3 gyengébbecske család kivételével, mindannyi teljesen életképes, sőt gazdag népben és élelemben. — Igazg. alelnöknek e szép sikert fölöntető jelentései örvendetes tudomásul vétettek, s minthogy ezért legelső sorban övé az érdem, jegyzőkönyvileg fejezi ki érette elismerését az igazg. választmány.

37. Az egyleti méhész-segéd ügye kerülvén szönyegre, rövid, beható eszmecsere után utasított az elnökség, hogy mielőbb — e tekintetben — berendezze magát, s a mennyiben az egylet pénzügyi állapota megengedi, oly „segítség” után lásson, a ki teljes szakértelemmel párosult odaadással lásson a szép lendületet vett ügy után. S e célból 180 frtot bocsát a választmány az elnökség rendelkezésére, az 1885-dik évre. Fölkérte az egyszersmind igazgató-alelnök, hogy a fölveendő egyéniséggel kötendő szerződést aztán megerősítés tekintetéből az igazg. választmányával közölni sziveskedjék.

38. Igazgató-alelnök jelenti, hogy ő az egyleti telek azon részéről, a hová a méhészeti épület terveztetett, a szőlőtőkékét — csak hogy kiássa — odaadta egy embernek s a karóért 3 frtot kapott. — Egyszersmind indítványozza, hogy az egylet kerje beültethetése tekintetéből kérje meg az egylet az erdélyi gazd. egylet igazg. választmányát, hogy vagy 30 darab alma-ajtványt kegyeskedjék adni. Ugy a jelentés, mint az indítvány helyeslőleg tudomásul vétetik; a 3 frt. pénztárba utaltatik s az ojtványok iránti kérés benyújtásával pedig az elnökség bizatlik meg.

39. Gebhardt Döme egyleti pénztárnok tesz jelentést a pénztár állásáról következőkben:

Összes bevétel	892 frt 66 kr.
Kiadás	877 „ 53 „
Kézpénz maradék	15 frt 13 kr.
Takarék pénztárban:	
Alapítók	470 frt 85 kr.
Tagdíj	347 „ 08 „
Vándortanári illeték	102 „ 24 „
Összesen	920 frt 17 kr.
Vagyon:	
Ingóságokban	2072 frt — kr.
Pénzben	934 „ — „
Összesen	3006 frt — kr.

A pénztári jelentés tudomásul vétetett s pénztárnoknak, lelkiismeretes pontossággal vezetett munkásságáért elismerő köszönet nyilvánított.

40. Végül még egy pár keblü ügy elintézése után fölkérte határozatott az építési tervet és költségvetést átvizsgáló, s az egyleti alapszabályokat revideáló bizottság, hogy munkálatát mielőbb bevégezze s szolgáltatassa az elnökség kezeihez, a további teendők intézhetése tekintetéből.

S azzal az ülés véget ért.

Hitelesítik:

Hatházi Ferencz,
Csiki János József,
Tamási János.

Álbu József,
egyleti igazg. alelnök.
Szentgyörgyi Lajos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Halálozás. Erdélyi gazdasági egyletünk buzgó alelnökét Szabó Józsefet súlyos csapás érte: édes anyja csikszentmártoni Szabó Lajosné, zabolai gróf Mikes Zsófia életének 80-ik évében folyó december hó 19-én tüdőszélhűdés

következtében megszűnt élni. Temetése e hó 21-én közrészvét mellett folyt le, mely enyhítse a hátramaradottaknak mély és őszinte fájdalmát!

— Harmadik népszerű előadás e hó 21-én tartatott meg a torna-vivóda termében. Ez alkalommal Nagy Lajos unitárius főtanodai tanár szolt a helyi gazd. egylet létesítésének szükségességéről. Előadó talpraesetten oldotta meg a kérdést, jól érthetően fejtegette az egylet alakulásának célját s ebből eredő többoldalú hasznos intézmények létesítését, úgy, hogy az eszmék az egylet céljai felől nagy részben tisztázva lettek. Egyidejűleg szöba jött az egylet előleges alapszabálya is, melynek egyes pontjai hosszabb vitalközásra szolgáltatnak alkalmat, a minek módosítása azonban az alakuló ülés köréhez tartozik, mi remélhetőleg legközelebb megtartható lesz, mivel a tagsági aláíró iverk a napokban szétküldetnek.

— Személyi hír. A fogarasi m. kir. ménes-uradalom gazdasági igazgatójává — egyelőre ideiglenes minőségben — Rottler József, a debreczeni m. kir. gazd. tanintézet jeles tanára és kiválóan gyakorlati intézője lett kinevezve. Nyolcz évig működött az intézet pallagi gazdaságában, melyet a szó szoros értelmében alföldi mintagazdasággá, a vidék példányképévé emelt és sikeres fáradságának legmagasabb elismerése sem maradt el, midőn az ősz, de ilju erélyü férfit a király kegyelme a Ferencz-József-renddel tüntette ki. Ily kezekben teljesen biztosítva látjuk e terjedelmes állambirtok jövődő sorát s a hozzáuk települő kitünő gazdatársat előlegesen is őszinte „Isten hozott”-tal üdvözljük.

— A Kodolányi-jubileum alkalmából — melyről mult számunkban tüzetesebben emlékeztünk meg — 1171 frt 90 kr. folyt be az ünnepeltnek számos tisztelőjétől, az erdélyi országrészből Feltöldy Elek, Gamauf Vilmos, dr. Szentkirályi Ákos és Tulogdi Soma adományait találjuk feljegyezve. A begyült összegből 1000 frtnak azon rendeltetése van, hogy az ünnepelt nevére az orsz. magyar gazd. egyesület gondozása alatt alapítványul szolgáljon azon kikötéssel, hogy híven az érdemes író munkásságának természetéhez, ez 1000 frtból származó kamatok bizonyos cyklusonként — körülbelül 4—5 év alatt — folyvást kamatoztassanak oly összegekké, melyeket mindig egy-egy pályakérdésre díjul lehessen kitűzni.

— Beküldetett. Örvendetes mozzant az erdélyrészi oksz. méhész-egylet kebelében.

Hogy áldott hazarészünk méhészei és méhészet barátai nagyrésze — igen esendesnek látszó nyugalma, csak egy kis közvetlen ébresztésre vár, rég tudjuk, de azt is tudjuk, hogy a mint ez megtörténik, kész a pezsgő élet, zsong a raj.

Igy történt ez a napokban, a mind több-több életjelt mutató fiatal udvarhely megyei gazdasági egylet kebelében, az Urnak áldott születése ünnepére, tehát éppen négy évre az erdélyrészi méhész-egylet megalakulása után, Pálfi Lajos székelykereszturi ügytársunk, időt nem kimélő és fáradságot nem ismerő, szóval az ügy iránti határtalan szeretetéből folyó buzgalma következtében a szó teljes értelmében az egylet rajt bocsátott.

S e rajt a maga kívánt módja szerint ünnepélyesen és szakértőleg óhajtván befogni s behelyezni a közös pavillonba: az erdélyrészi oksz. méhész-egyletbe, megkérte ennek elnökségét, hogy ezen ünnepélyes aktus idejét tűzze ki s kebeléből e fiók-egylet megalakítására képviselőt küldjön.

A mily örömmel fogadta az egylet e hirt, éppen oly készségesen kívánt intézkedni, folyó hó 20-án tartott igazgató választmányi ülésen ez ügyben, titkárát Szentgyörgyi Lajost bízván meg, hogy bemenjen s ez életrevaló, gyönyörű rajt (már eddig 43 tag) a karácsoni ünnepek idején befogja, s minden evvel járó teendő, a maga természetes módja szerint elintézzzen.

Többszörös üdvözlétünkét a lelkes székely ügytársaknak! s tartós, állandó életet a derék rajtnak!!

Utánzásra méltó példa, s hisszük, hogy bennebb lakó székely ügytársaink is ma-holnap követni fogják! — Nagyon óhajjuk és kívánjuk is!!

— A tehenek mozgásának befolyása a tejelválasztásra. Az iránt még eltérők a vélemények, hogy a mozgás minő befolyással van a tejelválasztásra. A legtöbben azon véleményben vannak, hogy a mozgás a tejelválasztást csökkenti, tehát minél nagyobb az izomtevékenység, annál kevesebb a tej. Mások — így többek közt Fleischmann — azon véleményben vannak, hogy mérsékelt izomtevékenység nem csökkenti nagyobb mértékben a tejelőképeséget; sőt sokszor azáltal, hogy a tej több szilárd alkotórészt tartalmaz, a mennyiségnek apadása bőven kárpótolatik. Az utóbbi időben H. Munk tette e kérdést kutatás tárgyává. Egy birtokon, a hol mintegy 30 fejőstehén tartatik, a tej mennyi- és minőségét két hónapon keresztül meghatározták. A tehenek felváltva hol az istállóban tartattak, hol meg az istálló előtt lévő trágyatelepre, hajtattak, a hol bizonyos ideig szabadon mozoghattak. A takarmány, az ápolás stb. a kísérlet alatt egészen egyforma volt. A tehenek augusztus 9—22-ig folyton az istállóban állottak, 23—29-ig naponta 1½ órára a trágyatelepre hajtattak; augusztus 30-tól szeptember 5-ig az istállóban hagyták, 6—15-ig kihajtottak, és végül 16—22-ig ismét az istállóban hagyták. Az eredmény az volt, hogy azon időszakokban, a midőn a tehenek egy fél órán át szabadabban mozoghattak, a naponkinti tejhozam nagyobb volt; e többlet pedig nem pusztán a tej vízének szaporulatából keletkezett, hanem vaj és casein is több volt. Mérsékelt mozgás tehát növeli a tej mennyiségét. Másrészt azonban kétségkívül, hogy tulságos sok mozgás csökkentőleg hat a tej mennyiségére. Mind a két körülményt könnyű kimagyarázni; mert, habár az izomtevékenység közvetlen csökkentőleg hat is a tejelválasztásra, a mozgás következtében beálló változás a légzésben, emésztésben stb. a tej mennyiségének növekedését idézik elő. Mérsékelt mozgásnál ezen közvetett — a tejelválasztásra kedvező — körülmények tuisulyban vannak; élénkebb vagy tartós mozgásnál a mozgás hátrányos hatása jut érvényre. Munk ezen tapasztalatból kiindulva, a tejtermelésre a kizárólagos istállózásnál jobbnak tartja, ha a tehenek nyáron át közeli legelőkre járnak, mert ekkor az állatoknak jobb étvágyuk lesz, tübbet esznek tehát s a mozgás-okozta tej-

vesztesség helyreépíttatik. Bizonyára tulhajtott dolog több gazdának azon állítása, hogy még azáltal is csökken a tej mennyisége, ha a tehenek itatásra a kulhoz hajtattak; sőt inkább mindig czélszerű leend a teheneket, ha jó idő van, 1—2 órára naponta a szabad levegőre hajtani, mert ekkor a tehenek egészségesebbek lesznek s így több tejet is fognak adni. (M. Sz.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest dec. 20. | Bécs decemb. 20.

Buza	7.30 — 8.20 frt	8.00 — 9.30 frt
Rozs	6.90 — 7.15 frt	7.60 — 8.30 frt
Árpa, takarmány	6.40 — 6.75 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	6.90 — 7.90 frt	7.25 — 8.50 frt
Árpa, seres	8.35 — 9.60 frt	8.25 — 10.00 frt
Zab	6.30 — 6.60 frt	6.75 — 7.10 frt
Törökbuza	5.30 — 5.40 frt	6.15 — 6.70 frt

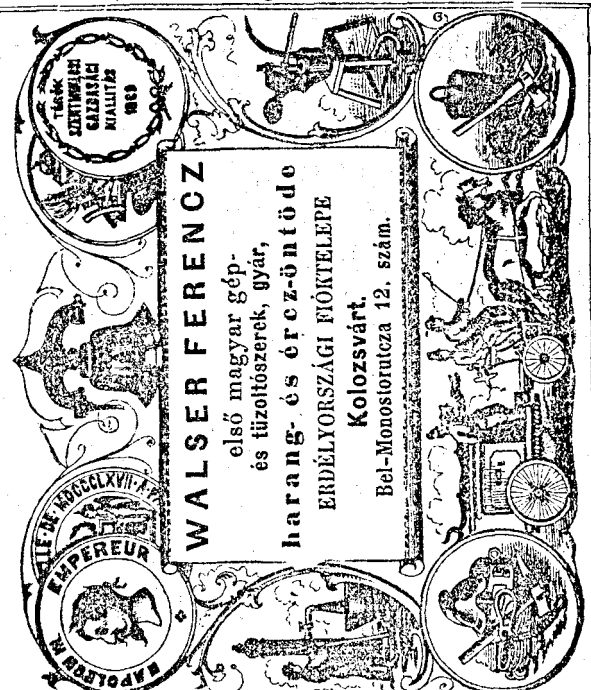
Budapesti marhavásár decz. 18-án. Őszszes felhajtás 1766 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 4 db. bika, 904 db. ökör, 300 db. vágó tehén, 170 db. fejős tehén, 30 db. bival, 334 db. borju, 22 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 90—180 frt, ökör páronként 180—370 frt, vágó tehén páronként 130—260 frt, fejős tehén darabonként 85—180 frt, bival páronként 140—240 frt, borju drbonként 10—25 frt, bárány páronként 6—8 forint, juh páronként — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 50—51 frt, tehénhús 46—52 frt, borjuhús 60—70 frt, bivalhús 40—44 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
első magyar gép-
és tüzelőszerek, gyár,
harang- és érez-öntődo
ERDÉLYORSZÁGI FŐTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monosorutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezeték-kútak s berendezésére.

(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (52—52.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb-	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	széna	szalma	tűzifa	marhabús	
k r a j c z á r o k b a n												
Balázsfalva	november	25	500	400	350	—	250	300	320	—	300	40
Bánfi-Hunyad	november	4	700	550	550	—	300	600	—	—	250	44
Besztercze	december	2	618	425	410	—	315	600	620	280	300	36
Brassó	december	19	560	380	360	350	210	300	320	180	250	40
Csik-Szereda	december	17	700	550	400	350	325	500	220	70	200	30
Deés	december	16	720	620	520	480	320	450	680	280	320	40
Déva*	december	6	1005	835	785	—	—	790	220	120	300	40
Erzsébetváros	december	20	600	450	400	—	250	400	300	200	250	44
Fogarás	december	19	520	—	310	—	207	310	240	100	210	42
Gyula-Fehérvár	december	20	630	575	430	—	265	410	350	135	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	december	13	700	600	450	450	250	500	240	80	220	32
Hátszeg	december	15	480	450	500	450	300	340	120	8	280	36
Kézdi-Vásárhely	december	16	580	445	360	340	215	480	400	100	300	36
Kolozsvár	december	18	568	—	394	—	229	390	450	210	300	48
Maros-Vásárhely*	november	27	680	570	585	550	520	660	400	200	450	42
Medgyes	december	18	575	475	365	—	218	315	185	90	240	44
Nagy-Enyed	december	18	550	450	350	—	225	325	440	140	280	40
Nagy-Szeben	december	19	520	400	350	—	205	330	190	140	350	44-46
Nagy-Várad	december	16	518	438	390	325	324	334	300	120	380	46
Segesvár	december	11	620	450	350	—	230	380	160	120	240	40
Sepsi-Szent-György	december	22	560	500	350	300	200	320	300	120	175	36
Szamosujvár	december	22	540	440	380	—	240	450	240	70	240	40
Szász-Régen	december	11	537	362	412	350	245	455	340	230	250	40
Szász-Sebes	december	18	670	525	420	350	225	395	210	115	240	44
Szászváros	december	13	550	430	370	—	210	470	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	december	16	750	550	450	—	225	450	350	200	280	40
Szilágy-Somlyó	december	5	488	406	357	—	195	438	300	150	300	44
Teke	december	15	550	450	400	350	180	450	260	40	1200	32
Torda	december	21	550	450	300	350	210	350	200	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.